KELENFÖLDI EVANGÉLIKUS HÍRLEVÉL

2017. ősz
XXI. évfolyam 3. szám

„Pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre.” (Lk 10,42)

500 reformáció

Szeretett gyülekezet!

A címlapon látható gobelin, amit dr. Harmati Béláné Polgár Rózsa kárpitművész 2012 októberében adományozott az Evangélikus Múzeumnak, kicsit jelképe a *Hírlevél* jelen számának; ahogy ebben a tárgyban összekapcsolódik a reformáció egyetemes és magyar szála, úgy próbáltuk mi is egymásba fonni a visszatekintést és az előrenézést, a kelenföldi gyülekezet és a tágabb egyház életének eseményeiről adott tudósítást.

A következő oldalakon megismerkedhetnek új egyházfinkkal, és rövid írások és (az évforduló tiszteletére még mindig!) színes képek segítségével emlékezünk az elmúlt pár hónap eseményeire; valamint természetesen több, a reformáció 500 évéhez kapcsolódó írást és gondolatot is olvashatnak; és nem hiányoznak a gyülekezet életével kapcsolatos legfontosabb régi és új információk sem.

Jó olvasást, szép őszt és áldott reformációs megemlékezést kívánunk!

A szerkesztőbizottság nevében:

Bernhardt Dóra,
Ecsedi Klára és Gáncs Tamás

Tartalom

Hangoló **3**
500 (a sok, a kevés és az egy) 3
Beszélgetősarok **4**
Beszélgetés Száraz Szabolccsal 4
Montázs **5–10**
Kelenföld bírái 5
Cserkésztábor 2017. Zádorvár 7
Őrsgyűlések 9
Augusztusi regös találkozó 9
Miért éppen 95 tétel? 10
Kitekintő **11–15**
600–500–470 11
Wittenbergben jártunk 12
Herttoniemi reformáció 14
500 **15–16**
Reformáció 500 – mit kezdjünk az évfordulóval? 15
Lélekemelő **17**
Asztali beszélgetések 17
Ajánló **18–19**
Alkalmaink 19
Őszi gyülekezeti hétvége 21
Nézegető **22–28**
Hírek, események 28
Hivatali rend 31
Telefonszámok 31

500 (a sok, a kevés és az egy)

bevezetés

„Pedig kevésre van szükség, valójában csak egyre." (Lk 10,42) - mondja Jézus Mártának, amikor meglátogatja őt és testvérét, Máriát saját otthonukban. Bár sohasem szoktuk ezt az igeverset a reformáció ünnepe kapcsán idézni, most mégis hadd tegyem meg. Ötszáz évenként, azt hiszem, megengedett... Mert ebben a mondatban benne van az a jézusi hozzáállás az élethez, amire Luther és társai is rámutattak, immáron 500 évvel ezelőtt. Nagyon élesen, kritikusan megfogalmazták: Krisztus földi egyháza nem a sokról szól, hanem a kevésről, valójában az egyről.

tárgyalás

Reformátoraink sokszor, sokféleképpen írtak az egyházi visszaélésekről, és ha ma élnének, ma sem lenne „üres a lapjuk". Pedig sok minden változott az utóbbi 500 évben, de az ember ember maradt, ahogyan Luther fogalmaz: egyszerre igaz és bűnös (simul iustus et peccator). Isten kegyelméből igaz, hit által, és ugyanakkor ugyanazokba a zsákutcákba menekül, ahova korábban is. Kísértései ma is: dogmatizmus, moralizálás, hatalomhoz való dörgölőzés, a pénz iránti töretlen lojalitás, szereptévesztések sokasága és a kirekesztettek iránti irgalmasság helyett a berendezett status quo megőrzése minden áron. A kényelem langyos, a langyosat kiköpi az Úr.

befejezés

Pedig a kulcsszó: pedig. Pedig ma sem más a jézusi kérés, mint ami 2000 vagy éppen 500 éve volt: *„Ne félj, csak higgy!"(Lk 8,50)*. Mert van szabadságunk hittel, de félelem nélkül élni. És soha még ilyen esélyünk nem volt arra, hogy a sok kísértés helyett (azokat a lélek erejével és segedelmével legyőzve), a Szentírásra és az egy, igaz, jézusi evangéliumra építsük saját életünket, gyülekezetünket és egyházunk, egyházaink következő 500 évét: lutheri bátorsággal és ökumenikus nyitottsággal. Mert a sok sok mindentől és sok mindenkitől elválaszt, de az egy sok mindenkivel összeköt, sőt ugyanahhoz az Egyhez visz mindannyiunkat.

Gáncs Tamás

Beszélgetés Száraz Szabolccsal

Szabolcs, mi jut eszedbe, ha meghallod ezt a szót „Kelenföld”?

A számomra ismeretlen város. Ahhoz képest, hogy életem nagy részét Budapesten töltöttem, mindig rácsodálkozom, hogy mennyi része van a városnak, ahol eddig alig, vagy nem is jártam. Ilyen Kelenföld is. Hacsak nem értjük bele a föntebbi városrészt, valamikor naponként jártam a Villányi útra, két évig Szent Imrés diák voltam. Bármit is jelentsen ez.

Milyen elképzelésed volt arról, mielőtt közénk jöttél, hogy mit is jelent az egyházfi hivatás egy gyülekezetben?

Egy kicsit minden, de semmi sem egészen. Afféle ’jolly joker.’ Ha nincs ott a gondnok, ott az egyházfi. Ha nincs ott a kertész, ott az egyházfi, ha nincs ott az irodavezető, ott az egyházfi, ha nincs ott a lelkész… Akkor megvárják együtt.

Mesélnél egy kicsit az eddigi életutadról? Honnan érkeztél? Mit tanultál? Hol dolgoztál?

Hú… Hosszú. Várt és nem várt fordulatokkal tarkított. A nem vártakért szeretnék majd egyszer hálás lenni. Amúgy szociológiát tanultam, de a diplomámat most szociális munka szakon szeretném megszerezni. Dolgoztam irattárban mint iratrendező, dolgoztam idősek otthonában mint foglalkoztató. Ez utóbbi életem egyik ajándéka, még ha hosszú távon nem is az idősgondozásban képzelem el magam.

Mit tartasz életed prioritásának rövidebb és hosszabb távon?

Hitelesnek lenni és maradni. Vagy inkább azzá válni, belenőni valamibe, amiben hiszek. Amiben jó lenni. Amit jó megosztani. Amire jó újra és újra rácsodálkozni, jó érte hálásnak lenni. Nem természetesnek venni, hogy van, mégis ott van a lábunk előtt.

Sokszínű közösségbe kerültél itt Kelenföldön. Hogyan éled meg ezt a változatosságot annak minden szépségével és kihívásával?

Eddig igazából csak hallottam a sokféle csoportról, de most szeptemberben jó látni, ahogy felpezsdül a ház: hogy nemcsak egy nagy parókiaépület áll itt, hanem ez egy nagy közösségé. Sokfélének lennie egy közösségnek az pedig megint csak jó. Igazi. A kihívásai-

val – azt hiszem – még csak most fogok szembesülni.

Két hónap után kérdem, mi az egyházfi szó definíciója tapasztalataid alapján?

Többedmagával az egyházfi biztosítja azt a hátteret, amihez kell két kéz, hogy a parókia működjön, rendben legyen, illetve hogy a közösség megtartsa alkalmait. Sok kisebb teendőből áll össze a munkája, így ennek egy részét továbbra is a nagy segítség: Lajos viszi. És igen, semmi sem egészen, de minden egy kicsit. Hacsak nem egy valami egészen: egyházfi.

Köszönöm a beszélgetést! Az Örökkévaló áldása kísérje szolgálatodat közöttünk!

Köszönöm a lehetőséget, igyekszem rászolgálni! Az az áldás pedig mindig jól jön. Én is kívánom valamennyiünknek, a közösségnek!

Gáncs Tamás

Kelenföld bírái

2017. június 19. és 23. között 32 lelkes résztvevővel és 10 segítővel került megrendezésre a nyári kelenföldi gyermektábor. A tábor témájaként a Bírák könyvére esett a választás, ezen keresztül hívtuk a gyermekeket egy izgalmas utazásra. Maguk is átélhették az ószövetségi bírák helyzetét, és egy játékos vetélkedő alkalmával ők is kipróbálhatták, hogy miként tudnak helyes döntést hozni.

Célunk volt, hogy a gyerekek valóban otthon érezzék magukat, ezért fontosnak tartottuk, hogy minden napnak meglegyen a maga állandósága és egyben különleges programja. Ezt segítette elő, hogy naponta más vezető volt az adott nap felelőse. A gyermekek már érkezéskor megpillanthatták a krétával kiírt napi menetrendet, amelyet a szülőkkel együtt kíváncsian olvastak. Miután összegyűlt a csapat, közös énekléssel kezdtük a délelőttöt. Ezt követte minden nap egy bíró megismerése; így ismerkedhettek meg a gyermekek Gedeon, Debóra, Sámson és Sámuel próféta történetével. Játékosan és kreatívan hamar belehelyezkedhettek a bibliai történetekbe: Lego figurákkal elmesélve, csapatokban eljátszva, képregényként megrajzolva, vagy éppen gyurmával megformázva. Érdeklődő figyelem hatotta át ezeket a délelőttöket, nagyon sok olyan kérdést tettek fel nekünk a gyerekek, amelyekre mi felnőttek nem is gondoltunk volna egy-egy történet kapcsán. Ebéd után jutott idő a kötetlen beszélgetésekre, játékra, de a délutánok is tartogattak mindig valami újat: sorversenyt, bibliai vetélkedőt, ér-

dekes feladatokat. Egyik nap a veresegyházi Medveotthonba kirándultunk, ahol mindenkinek nagy élményt jelentett, hogy mézzel etethették az ott lakó macikat. Aznap megtekintettük a nemrégiben épített erdőkertesi templomot is, amely a napkezdő áhítat helyszínéül is szolgált. Minden napot közös énekléssel és imádsággal zártunk le, így készülhettünk fel együtt lélekben a következő napra is.

Segítőként első alakommal vettem részt a kelenföldi hittantáborban, ahol egy lelkes és kreatív szervezőcsapat tagja lehettem. A gyermekek részéről nyitottságot és érdeklődést tapasztaltam, akik mind egymás, mind a vezetők és Isten irányába is bizalommal fordultak. Hálás vagyok, hogy részese lehettem ennek a közös munkának, közös élménynek.

Babka Anna

Cserkésztábor 2017. Zádorvár

De én azt sem tudom, hogy kell egy ilyet elkezdeni! – ez volt az első gondolatom, amikor azt a felkérést kaptam, hogy írjak egy cikket a hírlevélbe az idei cserkésztáborról. Na, azért próbáljuk csak meg!

Először néhány szót a helyszínről. Az idősebb cserkészek még emlékezhetnek rá, hogy 2003 júliusában ugyanezen a területen már táborozott a csapatunk. Az az év azon ritka alkalmak egyike volt, amikor nyílt nap keretében a szülők és testvérek is eljöhettek egy kicsit körülnézni. Így büszkén elmondhatom, hogy már három évesen a Barnag község melletti Zádorvár kavicsai között játszottam, miközben bátyáim az akkori keretmese középkori jelmezeiben tették-vették magukat. Akkor még egyikünk sem gondolta, hogy egyszer majd úgy leszek ott ugyanezen a Balaton-felvidéki helyszínen mint a 7-8 éves kiscserkészek őrsvezetője. Bevallom, tartottam egy kicsit ettől az új helyzettől, hiszen az előző években magam is mindig őrs tag voltam, most viszont a legkisebbek már az én szárnyaim alá tartoztak.

Életkép a 2003-as táborból

Frissítő újdonság volt, hogy az előző két nyárhoz képest – amikor egy-egy másik csapattal osztozkodtunk a helyszínen – magunkban voltunk. Ha valami nem volt éppen a legkellemesebb, akkor azt a hőség, és a mérhetetlenül sok hangya jelenléte okozta (Zora táskája azt a kitüntetett figyelmet kapta részükről, hogy petézésre kiválóan alkalmasnak találták).

Minden az előtáborral, vagyis sátor építéssel, latrinagödör ásással, zuhany-

zó építéssel és a GH («konyha») felállításával kezdődött. Mire megérkeztek az egyáltalán nem megszeppent legapróbbak és a «rutinos» nagyok, addigra már minden a helyén volt. Belaktuk az erdőt, megelevenedett a környék. Viccesre sikeredett, hogy a KCS-k (kiscserkészek) körletét a közeli Zádorvár romjaihoz vezető egyetlen ösvény mellé építettük fel, így aztán mi lettünk a turisták útbaigazítói.

Az egész tábort végigkísérő törökös keretmese mellett bőven jutott időnk sok-sok közös játékra: métázásra, számháborúzásra, hadijátékra, kirándulásra, sőt egy alkalommal lebuszoztunk a Balatonhoz is, az örvényesi strand fái alatt röplabdáztunk és pihentünk.

Az idei közös csoportkép

Napjainkat mindig zászlónk fel- és levonásával, közös imával és énekléssel kezdtük, illetve fejeztük be. Vasárnap a vár udvarán Gabnai Sándor balatonfüredi lelkész szolgálatával istentiszteletet is tartottunk. Feltöltődést jelentett az is, amikor egy másik program során elcsendesedett a tábor. Mint egy akadályversenyen, egyénileg jártunk végig állomásokat, ahol különböző elgondolkodtató lelki feladatokat kaptunk. Az egyik ilyen helyszínen csak két szőnyeg várt ránk, s az írott utasítás arról szólt, hogy képzeljük el, hogy az egyiken Jézus ül, a másikra pedig nekünk kellett ráülnünk és elmondhattuk neki az aznapi dolgainkat.

A tábor teljes ideje persze ezúttal is sokkal gyorsabban telt el, mint bármelyik iskolai óra. Az én elsőtáborozó KCS őrsöm tagjai is kiválóan érezték magukat. Bíztató példa lehet számukra, hogy néhány napot még 24 éves legidősebb bátyám is velünk töltött, akinek ez volt a 18. cserkésztábora.

Zacher Enikő

A 32. sz. Dévai Bíró Mátyás cserkészcsapat

őrsgyűlései a 2017/18-as tanévben:

- 7-9 éves fiúk új őrse: szerda 15.30-16.30, Kelenföld, őrsvezető: Ittzés Miklós
- Kaktusz őrs (7-9 éves lányok): csütörtök 16.30-17.30, Kelenföld, ő.v.: Zacher Enikő
- Süni őrs (9-11 éves fiúk): péntek 17.30-18.30, Budavár, ő.v.: Sagát Lóránt
- Szurikáta őrs (11-12 éves fiúk): szerda 17.30-19.00, Kelenföld, ő.v.: Ittzés Ambrus
- Mogyoró őrs (10-12 éves lányok): kedd, az időpont egyeztetés alatt, Kelenföld, ő.v.: Végh Erzsébet
- Citrom őrs (12-14 éves lányok): egyeztetés alatt, Budavár, ő.v.: Bábel Anna
- Borsó őrs (13-14 éves lányok): péntek 18.00-19.30 , Kelenföld, ő.v.: Végh Júlia
- Cseresznye őrs (13-15 éves lányok): kéthetente péntek 15.45-17.15, Budavár, ő.v.: Végh Anna
- Királykobra őrs (15-17 éves fiúk): egyeztetés szerint, ő.v.: Bence Zsolt
- Vadgesztenye őrs (15-17 éves lányok): egyeztetés szerint, ő.v.: Bence Kata
- Csapatparancsnok: Bence Kata (bencekata32@gmail.com)

Augusztusi regös találkozó

A regöscserkész-tábor minden évben fergeteges! Ez (is) egy olyan tábor, amit egész évben várunk.

Idén végre elég nagynak gondoltuk magunkat ahhoz a feladathoz, hogy megtartsuk a magunk „kisregösét”, amit végül is augusztus elsején rendeztünk. A szervezésben kaptunk segítséget Bence Katától és persze Gáncs Tamástól, aki biztosította nekünk a helyszínt, a Kelenföldi Evangélikus Templom gyülekezeti termében. Regöscserkészekhez hűen napközben játszottunk és limonádét ittunk, este pedig tartottunk egy táncházat, aminek a végén elhangzott a jól ismert „hajnali.” A hajnali után még egy kis pakolgatás és búcsúzkodás volt, így fejeződött be a nap.

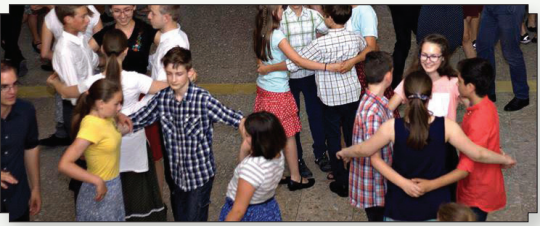

Rákóczy-Kiss Luca

(A regöscserkészet célja a magyar népi kultúra örökségeinek ápolása és átadása.)

Miért éppen 95 tétel?

Sokan feltették már a kérdést: 500 évvel ezelőtt Luther a búcsú tárgykörében miért éppen 95 tétellel állt elő? Miért nem választott inkább valami kerek számot, mondjuk 70-et, 100-at vagy 120-at? Vajon csak a véletlen műve lenne a 95 tézis?

A bibliaiskola keretében meghallgatva a neves irodalomtörténész, Reisinger János két évvel ezelőtt ezen a címen elhangzott előadását, utalást hallhattunk Varsányi Mátyásnak *Isten embere. Dr. Luther Márton élete* című, 1938-ban napvilágot látott könyvére. Ebben többek között ez áll:

Tetzellel nem lehetett bírni… A mérték betelt. Luther tollat ragadott a kezébe és a bűnbocsátó cédulaárusoknak adott 94 pontból álló utasításra válaszképpen 95 pontban (hogy övé legyen az utolsó szó) a legszentebb lelki javakkal űzött vásár ellen tiltakozott.

Vajon mi lehet az itt említett *94 pontból álló utasítás*? Hivatkozás híján megpróbáltunk korunk csodaeszközén, a világhálón utánajárni ennek.

És láss csodát! Németre átültetve Varsányi szavait, egy-két kattintás után egy, a 19. század második feléből való rövid tanulmány került a szemünk elé. Ennek szerzője egy német egyháztörténész, D. Paul Tschackert (1848–1911), aki a *Theologische Studien und Kritiken* című folyóiratban 1889-ben publikálta *Néhány adalék Luther életéhez* (*Kleine Beiträge zu Luthers Leben*) című tanulmányát. Dolgozata első alcíme pedig így hangzik: *Miért írt Luther éppen 95 tézist a búcsúról?*

A tanulmány alapján vitathatatlanná válik, hogy Luther 95 tézise egyáltalán nem a véletlen műve! Még a búcsúcédulák árusítása előtt ugyanis Albrecht mainzi érsek készített egy 94 pontba szedett *Utasítást* a búcsú igehirdetőinek. Tschackert jó pár érseki instrukciót és Luthernek erre adott tézisét párba állítva tételesen bizonyítja a két dokumentum egyértelmű kapcsolatát. A szerző végül Johannes Poliandert (1487–1541), a lipcsei Tamás-iskola egykori rektorát idézi, aki egyik levelében maga **ír** arról, hogy a búcsúvita kirobbanását Albrecht érsek instrukciói okozták.

Ezek alapján már sokkal jobban érthető az is, amit a bibliaiskolai tanulmányozás során többször megállapítottunk, hogy Luther 95 tétele miért nem annyira gördülékeny, ütős, mint egyéb iratai? Ennek fő oka az lehet, hogy a reformátor nem csak úgy elkezdte a tézisgyártást, hanem egyházi elöljárója teológiailag igencsak problémás utasításaira replikázott – mégpedig 94 plusz egy ráadás-tétellel.

Az érsek búcsúintelmeivel kapcsolatban további részletek olvashatók a Lelkipásztor 2017/7. számában.

Blázy Árpád

600–500–470

Felemelő egyházi eseménynek adott otthont július 28–30. között a Nagybányai Evangélikus-Lutheránus Egyházközség, amely idén ünnepelte fennállásának 470. esztendejét. Az új lutheri hitet Kopácsi István hozta 1547-ben Szatmár vármegyébe, és Nagybánya népessége hamar el is fogadta azt.

A három napos ünnepségsorozatot dr. Blázy Árpád, kelenföldi lelkész egyháztörténeti előadása nyitotta meg, aki *A reformáció kezdetei a Kárpát-medencében* címmel tartott vetített képes prezentációt a reformáció kezdeti szárnybontogatásáról.

Másnap szívhez-lélekhez szóló, személyes hangvételű előadással örvendeztette meg az ünneplő gyülekezetet dr. Papp Lajos, a neves szívsebész professzor, aki bizonyságot tett arról, hogy a krisztusi szeretet hogyan valósul meg az életében. Számtalan nehézség, gáncsoskodás, ellehetetlenítés ellenére is hiszi és vallja, hogy a Krisztust elfogadó embernek egyetlen küldetése van: a szeretet gyakorlása minden körülmények között.

A nyitó ünnepi istentiszteleten az igehirdetési szolgálatot Klimentné Ferenczy Andrea végezte. Az esztergomi evangélikus lelkésznő lelkünkre kötötte, hogy egyedül Krisztusnak kell a legfontosabb helyet elfoglalnia a szívünkben, életünkben. Keressük, találjuk meg Őt! Éljünk Vele, Belőle!

Szombaton Fehér Attila, a Kolozsvári Egyházmegye új esperese a 46. zsoltár első verse alapján prédikált, bíztatva, hogy *egyedül Isten a mi oltalmunk és erősségünk, a biztos segítség* életünk küzdelmeiben. A záró istentiszteleten pedig Blázy Árpádné hirdethette a megváltás evangéliumát.

Az ünnepségsorozat hangulatát tovább gazdagította két színművész: Moldován Blanka és Frumen Gergő Luther Márton életéről nyújtott érdekes prózai előadása, valamint a reformáció korabeli tartalmas zenei műsor.

A hétvégén a gyülekezet hívei mellett képviseltették magukat a Nagybányán lévő testvérfelekezetek vezetői, lelkészei, a város polgármestere, valamint a kolozsvári főkonzul is.

A hatszáz éves Nagybánya városa, az ötszáz éves reformáció és a négyszáz-hetven éves egyházközség fennállásának méltó megünneplése volt ez a hétvége. Révész János evangélikus lelkész 1905-ben ezt írta a nagybányai evangélikusokról:

Egy maroknyi nép szabadságáért való lelkes, önfeláldozó küzdelme, igazi protestáns életharc, ez a jelleme a Nagybányai Evangélikus Egyházközség történetének. Nemes hivatás, magasztos feladat, de nem kivált-

ságos, mert általában ez volt a mi „osztályrészünk”!

Adja a mindenható Isten, hogy a reformáció örökségét még sokáig ápolják Nagybányán, s tisztán, igazán, magyarul hangozzon az ige!

Könce-Geréb Árpád (ev. esperes)

Wittenbergben jártunk

A Wittenbergi Magyar Napok kelenföldi résztvevőit kértük meg, hogy számoljanak be élményeikről.

Amikor évekkel ezelőtt protestáns egyházaink több felületen is kihirdették, hogy 500 éves évfordulót fogunk ünnepelni, álmomban sem gondoltam volna, hogy ugyanabban az évben nekem is lehetőségem lesz eljutni a reformáció egyik központi helyszínére, Wittenberg városába. Az ott eltöltött napok, a város hangulata, a Luthert ábrázoló különféle tárgyak, a reformációt visszatükröző kirakatok és helyszínek megerősítették bennem a különleges hangulatot: ezen a helyen 500 évvel ezelőtt egy mindannyiunk számára meghatározó eseménysorozat zajlott le, amire nekünk nemcsak emlékeznünk kell, hanem hatását újra- és újra át kellene élnünk a mindennapjainkban.

Az utazásról a sok élmény mellett rengeteg képeslappal és fényképpel tértem haza, azzal a reménnyel, hogy egyszer majd, ha hittan vagy bibliaórákon előkerül a reformáció témája, kézzelfogható és élethű képet tudjak továbbadni magáról korról, a helyszínekről, a legmeghatározóbb emberekről és az ott végbement legfontosabb eseményekről.

A legszebb élményem egy utcazenélésünkhöz köthető, amikor az utolsó napon zenekarunkkal kiültünk a város közepére és az „Erős vár a mi Istenünket” énekeltük közösen a körénk gyűlt emberekkel. Kirázott a hideg, olyan jó érzés volt.

Vincze Délia

A Wittenbergi Magyar Napokon három valamikori wittenbergi diák emléktáblájának felavatására is sor került. Ezek közül az egyik Dévai Bíró Mátyásé volt, és mivel gyülekezetünk Budavárral közös cserkészcsapata is az ő nevét viseli, hárman jelen lehettünk a csapat vezetőségéből.

A Sagát Annából, Bence Zsoltból és belőlem álló küldöttség az emléktábla-leleplezés mellett sok más helyen is segített. Részt vettünk a magyar sátor berendezésében, vagy például a Luther-filmek vetítésén is mi osztogattuk a perecet. Legemlékezetesebbre a leleplezés sikerült, itt ugyanis zavart okozott a híres német precizitás: a leplet olyan erősen rögzítették a három méter magasan lévő táblához, hogy végül csak létráról sikerült leszednünk.

Nagyon jól éreztem magam a négy nap alatt, bár néhány dolog azért zavart. Érthető például, hogy Wittenberg Luthert tette a város arcává, de egy idő után már sok volt a reformátor kultuszából. (Egy lottózóba például szerintem semmi szükség hatalmas Luther-figurára.) A program célközönsége sem volt egészen világos. Németeket igen kis számban szólítottunk meg, a közös busszal érkezők viszont nem voltak egy közösségként kezelve.

A programok viszont mind élvezetesek voltak, akár a városnak köszönhettük őket (mint a hatalmas panorámaképet az ötszáz évvel ezelőtti Wittenbergről), akár egyházunk külügyi osztályának (mint a városnézést, a filmvetítést vagy a táncházat). De már magát a várost látni is hatalmas élmény volt. Az utóbbi évtizedekben gyönyörűen felújították a belvárost, így a két hatalmas templom, a Luther-, a Melanchton- és a Cranach-ház is eredeti fényében pompázik.

Összességében tehát nagyon hálás vagyok, hogy ott lehettem, és örülök, hogy segíteni tudtunk a program lebonyolításában, hiszen a segítségnyújtás cserkészként mindig elsődleges feladatunk.

Ittzés Ambrus

Herttoniemi reformáció

A herttoniemi gyülekezetben és a finn egyházban idén egyszerre ünneplik a reformáció 500. évfordulóját és Finnország 100. születésnapját. Az egyházban természetesen a reformációi téma a hangsúlyosabb.

Nálunk Herttoniemiben különösen a mindennapi munkánkban elmondottakban, az igehirdetésekben jelenik meg a reformáció emlékezete. Tavasszal és ősszel előadássorozatot szerveztünk, és a bibliakörök is foglalkoztak a kérdéssel.

A Reformáció 500 nem csak múltba tekintés, hanem kifejezetten a jövőbe mutat. Luther nyomán az egyházat folyamatosan meg kell újítani, nem feledve az alapokat.

A helsinki gyülekezeti társulás új működési modellje új utakat keres a gyülekezeti tagok megszólítására és a gyülekezet alapfeladatának megvalósítására. Bátorítják a gyülekezeteket, hogy önálló kezdeményezéseket indítsanak el, és ezekhez anyagi támogatásra van lehetőség. A támogató alapot a reformáció szellemében Lutherről nevezték el. A kisebb, legfeljebb 10 000 eurós összegek egyszeri eseményekre vagy rövidebb távú projektekre igényelhetők, ez a „Luther-suska”.

A nagyobb, akár 30 000 eurós a „Luther-bankó” hosszabb távú fejlesztési célokat szolgál. A lényeg, hogy a gyülekezetek tanulhassanak egymás jó gyakorlatából.

Az új működési modell tehát abból indul ki, hogy keressük a fejlődés újszerű útjait, akár a sikertelenség árán is. A finn társadalomban hasonló szemléletet figyelhetünk meg például az oktatás területén. Látható, hogy a változó környezetben nem lehet már csupán a régi módszerekkel boldogulni.

Múlt vasárnap Eero Huovinen nyugalmazott püspök volt myllypuroi templomunk vendége. *A szembenállástól a közösségig* című izgalmas előadásában a katolikusok és az evangélikusok viszonyáról szólt. A püspök vezetője volt annak a dialógusbizottságnak, amelynek munkáját egy pár évben egy hasonló című kötetben tették közre (2016 óta a Luther Kiadónál magyar nyelven is elérhető – a ford. megjegyzése).

Szólt többek között arról, hogy a finn egyháztörténetben sokáig

igény volt arra, hogy elkülönüljünk a katolikusoktól. Például a liturgikus öltözet sokáig fekete színű volt. A lelkész hátát egy külön fekete köpeny fedte. A püspök az előadás közben egyszer csak megkérdezte: Markku, te használtál ilyen köpenyt? Mondom, igen, a szolgálatom kezdetén a János-templomban az igehirdetőnek ezt használnia kellett. Mire a püspök (akinek saját gyülekezete volt a János-templom): Hát igen, a János-templomban mindig kicsit lassan fogadták be az újításokat.

Személy szerint hiszem, hogy sokakkal közös örömem a reformáció vezérgondolata: egyedül kegyelemből, egyedül hit által, egyedül Krisztus érdeméért.

Markku Rautiainen
herttoniemi lelkész

Fordította: Pap Kinga Marjatta

500

Reformáció 500 – mit kezdjünk az évfordulóval?

Az evangélikus közösségekben világszerte különböző hangsúlyok árnyalják a reformáció kezdetének kerek évfordulójára való emlékezést, az egyházi megújulás ünneplését. Ezekből szemezgetünk az alábbiakban.

A még ma is a társadalom túlnyomó többségét evangélikusként számon tartó Észak-Európában oly természetes a lutheranizmus, hogy az évforduló nem kelt különösebb érdeklődést. Finnországban az események összekapcsolódnak az állami függetlenség 100. évfordulójával. Legújszerűbb kezdeményezésük az új tételek megfogalmazására való buzdítás: hogyan lehetne jobb a világ, országunk és környezetünk, mit vagyunk készek tenni azért, hogy senki ne maradjon egyedül – a száz legkedveltebb tételt a reformáció ünnepén átadják a finn kormánynak, az érseknek és a gyülekezeteknek (https://teesit2017.fi/).

Kelet-Közép-Európa többnyire kisebbségi helyzetben élő evangélikusai a legaktívabbak az évforduló kapcsán. Az észtek a Reformáció 500 mellett a szabad népegyház 100. születésnapját és a női ordináció 50. évfordulóját ünneplik idén, így a szabadság és a felelősség lutheri gondolatai kerülnek előtérbe. Külön figyelmet érdemel a katolikus többséggel együtt élő maroknyi lengyel evangélikusság, akik színvonalas hon-

lapjukon (http://luter2017.pl/) nemcsak történelmi emlékeket tesznek közzé, de Youtube-, video- és Instagram-fotópályázatot is hirdettek az évforduló tiszteletére.

A reformáció hazájában, Németországban a számtalan tudományos és népszerű kiadvány mellett giccsbe hajló emléktárgyak árasztják el a boltok polcait: a nálunk is népszerű Luther-Playmobil-figurák és Luther-zoknik („Itt állok, másként nem tehetek") mellett egészen döbbenetes tárgyakon is feltűnik a reformátor arcképe. Az országszerte turnézó Luther-poporatórium különlegessége, hogy a tucatnyi profi énekes szereplő mellett a 3000 fős kórusba mindig a helyi gyülekezetek tagjait kapcsolják be.

2017-ben azonban a reformáció már közel sem csupán német, sőt nem is európai ügy. Latin-Amerika aktív evangélikus egyházai az iskolásokra, a fiatalokra figyelnek az évforduló kapcsán, így a sokszor szélsőséges agresszivitást megélő társadalmakban égetően szükséges szociális érzékenységet célzó projektek mellett elkészült az egyházunk által gyártott Luther-rajzfilm brazil (portugál) verziója is. Észak-Amerikában aktívan dolgoznak a reformátori iratok ökumenikus és vallásközi környezetben való friss értelmezésén, ugyanakkor a különböző kegyességű evangélikus egyházközösségek között sokszor hiányzik a párbeszéd.

Ázsiai testvéreink többnyire szórványhelyzetben, kereszténygyűldözéssel is szembesülve kényszerülnek megélni protestáns hovatartozásukat. Így az évforduló ünneplése helyett a keresztény lét alapkérdései kerülnek előtérbe: mit jelent számomra a hit? Fel merem-e vállalni az ebből adódó konfliktusokat a mindennapi életben?

A világ legnagyobb evangélikus egyházát (Etiópia) is magában foglaló afrikai kontinensen ma zajlik a reformáció. Az ige iránti éhség, az evangélium üzenetének friss értelmezése, a nagyszámú keresztelő és az elkötelezett egyházhoz tartozás számunkra is példaértékű lehet.

Pap Kinga Marjatta

Luther Márton: Asztali beszélgetések

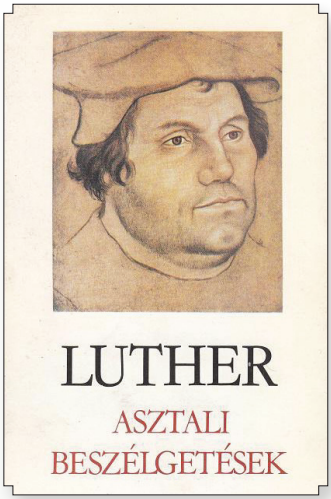

– Hát nem valóságos büntetés, hogy folyton félni kezdünk Krisztustól, holott sem az égben, sem a földön nincs nála jóságosabb, barátságosabb, kedvesebb ember mind szavakban és gesztusokban, mind pedig tettekben a szegény, megszomorított és meggyötört lelkiismeretre nézve? Azért is mondja Jeremiás: „Add, Uram, hogy ne féljünk tőled!”

– Aki meghányja-veti szorgosan, sokkal több hasznos állatot számlálhat elő, mint amennyi károsat, sokkal több jótéteményt és hasznot lelhet minden teremtményben, mint amennyi kárt. Senki sem foghatja meg igazán érzékeivel és gondolataival, milyen hatalmas adományok a négy elemek, és mennyi hasznot hajtanak nekünk. A föld hordoz a hátán fákat, erdőket, barmokat, érceket, folyóvizeket, gabonát, gyümölcsöt, olajat, gyapjút stb., és ki tudná felsorolni, még mi mindent. Hasonlóképpen a tűz, amelynél melegszünk és főzünk stb. A víz hordoz mindenféle halakat stb., a levegő pedig sokféle madarakat; nélküle még egy miatyánknyi kis ideig sem élhetnék.

– Távol a kereszttől és kísértések híján senki sem tudhatja, mi a hit, és mekkora ereje van. Ez csak kísértések és szorongattatások közepette fogható fel. Méghozzá nem a testi bűnökre gondolok és utalok, melyek a maguk módján az istenfélőket is gyötrik, hanem azokra a lélekbeli kísértésekre, melyeket csak az érthet meg, aki már maga is érezte és tapasztalta őket.

– Látjuk és tapasztalatból tudjuk, milyen erős és hatalmas az isteni igazság: bár akadályt gördítenek elébe, áttör rajta, és minél többet olvassák, annál hatékonyabb. Magával ragadja a szívet, újabb és újabb jó gondolatokat ébreszt, amilyenek Cicerónak, aki pedig a legjobb szónok volt, minden bölcsességével és ékesszólásával együtt sem juthattak az eszébe, és aki az emberi bölcsességben és értelemben a legmagasabbra jutott. Csakhogy a bölcsesség nem szárnyalhatja túl önmagát, itt lent kell maradnia.

Ajánló

Az évforduló kapcsán nemcsak a Luther Kiadó, hanem több más hazai kiadó is új kiadvánnyal tisztelgett a reformátor emléke előtt; ezek közül válogattunk.

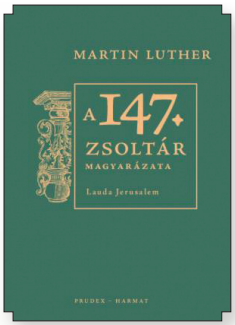

„A reformáció irodalmának apró gyöngyszeme Luther 147. zsoltárhoz írt magyarázata, mely először olvasható magyar nyelven. A könyv a reformáció kezdetének 500. évfordulója alkalmából jelenik meg, az évfordulóhoz illő ünnepi formában. … Mindez a nagy reformátor éleslátásával, magával ragadó vehemenciájával, tiszta okfejtésével. Minden, amit Lutherben szeretünk. Minden, ami nélkül nem lett volna reformáció."

Prudex-Harmat, 2017

„Luther életének utolsó három évtizede hatalmas küzdelmekkel telt, egyházat újjászervező munkáját töretlenül, szinte halála pillanatáig folytatta, s mindehhez kapcsolódó életművével máig adós a magyar könyvkiadás. Ebből a hatalmas életműből, amelynek egyetlen egy traktátusáért vagy könyvéért sem fogadott el egyetlen garast sem, hanem a nyomdák, a kiadók és a terjesztők hasznára bocsátotta valamennyit, válogattunk egy jó kötetre való szemelvényt, mely bemutatja gondolkodásának alakulását, kitisztulását és elmélyülését, ugyanakkor nem rejtettük el a benne levő ellentmondásokat, tévesztéseket, félreértéseket sem."

Lazi Kiadó, 2017

„A Felelősség az egyházért című kötetbe azok a Luther-művek kerültek, amelyeket a szakirodalom hagyományosan főiratoknak(Hauptschriften) vagy reformiratoknak szokott nevezni. Kiadásunk ezt a kategóriát már nem értékítéletként, hanem tartalmi csoportosításként fogja fel. Az itt közölt tizenöt mű közös témái a pápai és az egyházi hatalom, illetve az ezekhez tapadó visszaélések, az igaz és a hamis egyház, valamint a szentségek."

Luther Kiadó, 2017

(A Luther Válogatott Művei sorozatban)

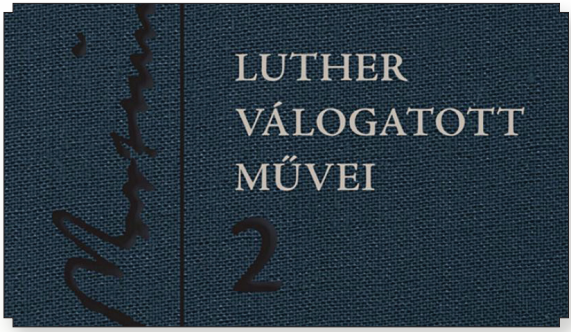

Alkalmaink

Istentiszteletek minden vasárnap, illetve ünnepeinken 8 órakor, 10.30-kor és 18 órakor Kelenföldön, 9 órakor Farkasréten. Kelenföldön minden istentisztelet úrvacsorás, kivéve az esti alkalmakat, Farkasréten a hónap utolsó vasárnapján. A tanév alatt az esti istentiszteletek vesperás istentiszteletek a Fővárosi Protestáns Kántorátus szolgálatával.

Minden hónap első vasárnapján családi istentisztelet 9.30-tól, nagy ünnepeken gyermek-istentisztelet a 10.30-as istentisztelettel együtt kezdve.

Heti alkalmak:

Nyugdíjas bibliaóra: hétfőn 10.00 (Blázy Árpádné, Blázy Árpád, Gáncs Tamás)

Bibliaiskola: szerdán 16.45 (Blázy Árpád)

Konfirmációi oktatás: kedden 16.00 (Blázy Árpádné)

Kisifi: pénteken 17.00 (Blázy Árpádné és Blázy Árpád)

Nagyifi: kedden 19.00 (Gáncs Tamás)

Énekkari próba: csütörtökön 19.00 (Bence Gábor)

Zenekari próba: szerdán 19.00 (Bence Gábor)

Kántorátus, próba: vasárnap 16.30 (Bence Gábor)

Női torna: szerdán 18.30 (Kolba Hajnalka, Bence Zsófi)

Gyermek-bibliakör: a hónap első vasárnapját kivéve minden vasárnap 10.30 (Gybk-vezetők)

Iskolai hittanórák: Ádám Jenő Ált. Isk., Domokos Pál Péter Ált. Isk., Csikihegyek Ált. Isk., Bárdos Lajos Ált. Isk. és Gimn., Bethlen Gábor Ált. Isk.

és Újreál Gimn., Bocskai István Ált. Isk., Farkasréti Ált. Isk., Gárdonyi Géza Ált. Isk., Őrmezői Ált. Isk., Teleki Blanka Ált. Isk., Szent Margit Gimn., Szent Imre Gimn. a hét minden munkanapján (Blázy Árpádné, Blázy Árpád, Gombkötő Beáta, Vincze Délia, Liszka Viktor)

Cserkészet: a hét minden munkanapján (őrsvezetők, csapatparancsnok: Bence Kata)

Havi alkalmak:

IFA (istentiszteleti felolvasók alkalma): minden hónap utolsó péntekjén 18.30 (Blázy Árpád)

Középkör: minden hónap második péntekjén 19.00 (Gáncs Tamás)

Kismamakör: minden hónap második keddjén 10.00 (Blázy Árpádné)

Női kör: minden hónap harmadik hétfőjén 18.30 (Blázy Árpádné)

Szenior férfikör: minden hónap második keddjén (Joób Máté, Schneller István)

FIFA (fiatal felnőttek alkalma): minden hónap első hétfőjén 19.00 (Blázy Árpád)

Lakásifi: minden hónap első péntekjén 18.00 (Gáncs Tamás)

FÉK (férfikör): minden hónap második hétfőjén 19.00 (Blázy Árpád)

Imaközösség: minden hónap első csütörtökjén 19.00 (Győriné Drenyovszky Irén)

Családi istentisztelet–előkészítő: megbeszélés szerint (Gáncs Tamás)

Egyéb alkalmak:

Szeretetvendégség: november 4. (Blázy Árpádné, Blázy Árpád)

Fiatal házasok köre: negyedévente (Blázy Árpádné)

Katechetikai megbeszélés: háromszor a tanévben (Blázy Árpádné)

Sorozatok: ádventben és böjtben (Blázy Árpád, Gáncs Tamás)

Hírlevél szerkesztőségi megbeszélés: nyolc alkalommal egy évben (Gáncs Tamás, Bernhardt Dóra)

Kézműves délutánok: ádventben és húsvét előtt Kelenföldön és Farkasréten (Blázy Árpádné)

Kiállítások (Schermann Ákos, Harmati Béla, Blázy Árpád)

Kerületi ökumenikus lelkésztalálkozó (Blázy Árpád)

Gyülekezeti hétvégék (Blázy Árpádné, Blázy Árpád, Gáncs Tamás)

Ádventi jótékonysági vásár (kisifi, nagyifi, lakásifi, Gáncs Tamás)

Karácsonyi műsor (Gáncs Tamás, Gombkötő Beáta, Vincze Délia)

Nyári hittantábor (Gáncs Tamás, Blázy Árpádné, Gombkötő Beáta)

Kórházi áhítatok (Blázy Árpádné, Blázy Árpád, Gáncs Tamás)

Lelkészi ügyeleti rend:

Blázy Árpádné (hétfő 10.00–12.00., csütörtök 17.00-19.00), Blázy Árpád (kedd, péntek 10.00–12.00), Gáncs Tamás (szerda, csütörtök 10.00–12.00)

Reformáció 500

ŐSZI GYÜLEKEZETI HÉTVÉGE

„Az igaz ember pedig hitből fog élni.” (Róm 1,17b)

2017. október 13–15.

A gyülekezeti hétvége programja

Október 13. péntek
18.00 A hétvége megnyitása a tanácsteremben – Blázy Árpád
18.15 *„Isten szól”* – bibliatörténeti kiállítás megnyitója – Harmati Béla és Blázy Árpád
18.30 *„S én hosszan, mindent elmesélnék”* – zenés irodalmi összeállítás a Kisifjúság közreműködésével – Blázy Árpádné

Október 14. szombat
16.00 Egyházzenei hangverseny. Közreműködnek a gyülekezet zenei együttesei Bence Gábor vezetésével. A műsorban többek között elhangzik Mendelssohn *Reformáció* szimfóniája és J. S. Bach 80. kantátája (*Ein feste Burg)*
Igét hirdet Gáncs Tamás
16.00 Luther rajzfilm-klub gyermekeknek a gyülekezeti teremben.
Vezeti Vincze Délia és Komáromy Benedek

Október 15. vasárnap
10.30 Ünnepi istentisztelet
Igét hirdet Klimentné Ferenczy Andrea
12.00 Reformációi ünnepi ebéd a tanácsteremben *(kérjük az ebédre való feliratkozást)*
13.00 A hétvége zárása – Szepesfalvy Ákos

Fehér asztalnál a székesfehérvári bibliakörös vendégekkel

A közös múzeumlátogatás után

Tanévzáró kisifi – jó együtt lenni

Tanévzáró családi istentisztelet tele templommal

Kicsik, nagyobbak és legnagyobbak

Közös piknik a templomkertben

Július elején norvég ifjúsági kórust láttunk vendégül a vasárnapi istentiszteleten

RemEmber hétvége Révfülöpön, főleg egyetemisták számára – Gáncs Tamás Újjászületés-szabályozás címmel tartott előadást

Nikodémus története – három kelenföldi női hangra

Gombkötő Beáta hitoktató lelkészünk, budapesti egyetemi lelkész, a hétvége főszervezője a RemEmber jókedvű résztvevőinek gyűrűjében

Ifisekkel az Ige-idők kiállításon

Szorgos kezek készítik elő a tanévzáró istentiszteletet

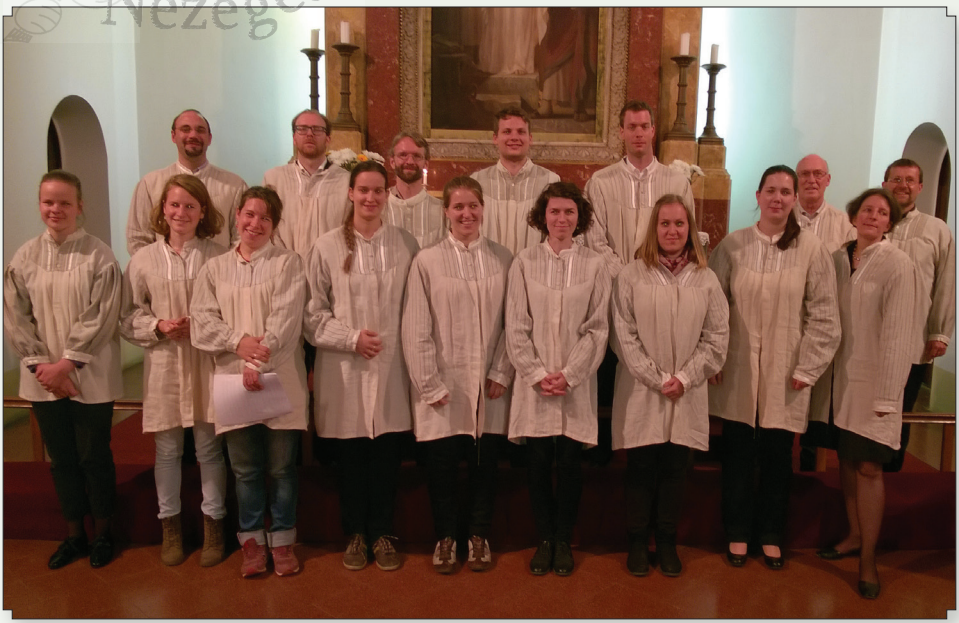

A szeptember 24-i különleges, kétnyelvű vesperán közösen szolgáltak a Fővárosi Protestáns Kántorátus énekesei és a norvégiai mørei egyházkerület egyházzenészei

Hírek, események

• Gyülekezetünk **fiatal felnőttei (FIFA)** és a **kisifjúság** tagjai a tanév zárásaként, június 10-én tárlatvezetéssel megtekintették a **Magyar Nemzeti Múzeum** *IGE-IDŐK A Reformáció 500 éve* című kiállítást.

• Június 13-án a hétfői bibliakör tagjai egész napos együttlét keretében vendégül látták a **székesfehérvári bibliakörösöket**. Vendégek és vendéglátók szintén megtekintették a Nemzeti Múzeum kiállítását. A szép és tartalmas napot a kézimunka körösök jóvoltából közös ebéddel zárták.

• Július 2-án, a 10.30-as istentiszteleten vendégünk volt Norvégiából a moldei **Schola Cantorum** evangélikus ifjúsági kórus.

• Gyülekezetünk lelkészházaspárja reggeli áhítatokat tartott az **MTVA Hajnali gondolatok** című műsorában (augusztus 29., szeptember 06., 15. és 22.).

• Szeptember 1-től **Vincze Délia** vette át Bedecs Rékától gyülekezetünkben a hitoktatói szolgálatot.

• Szeptember 19-én **munkaév kezdő ülést tartott a presbitérium** a tanácsteremben, melyen vendégünk volt dr. Bácskai Károly lelkész, egyetemi docens (EHE), aki a nyitó bibliatanulmányt tartotta.

• Szeptember 24-én kétnyelvű (magyar–angol) **ünnepi vespera** volt templomunkban. Az istentiszteleten szolgáltak az Északi Egyházkerület mørei (Norvégia) testvér-egyházkerületének egyházzenészei, valamint a Fővárosi Protestáns Kántorátus. Igét hirdetett Gáncs Tamás igazgató lelkész, köszöntést mondott Fabiny Tamás püspök.

• Október 7-én egész napos **kirándulást** szervezünk Sárvárra, ahol többek között meglátogatjuk az evangélikus gyülekezetet, a Nádasdy-várat és annak időszaki kiállításait.

• Október 29-én 11 órakor reformációi istentiszteletet közvetít templomunkból a DUNA TV élőben, igét hirdet: Fabiny Tamás püspök.

• **Október 31.** Reformáció ünnepi istentiszteletet tarunk: 10.30-kor a kelenföldi evangélikus templomban, ahol igét hirdet Gáncs Tamás, és 18 órakor református és baptista testvéreinkkel együtt az Ildikó téri református templomban, ahol igét hirdet Molnár Sándor. Ezen az ünnepi alkalmon *„Azok a bizonyos tételek…”* címmel Blázy Árpád tart előadást.

• November 4-én, délután fél 5-től szeretetvendégséget tartunk a tanácsteremben, meghívott előadónk Reuss András professzor.

Kedves szülők!

Szeretettel hívjuk és várjuk a 12, illetve annál idősebb gyermekeket a konfirmációi oktatásra. Az alkalom minden kedden, délután 16 órától van a gyülekezeti teremben (Magyari István u., a templom bejáratától balra az udvarra, majd a nagy ajtón bejönni). Idén én készítem fel őket a konfirmációra, amely 2018. május 12-13-án lesz.

A találkozás reményében, szeretettel

Blázy Árpádné Márti

SZELFIK HELYETT CSOPORTKÉP

Jesus is God's selfie

CSALÁDI ISTENTISZTELET

MINDEN HÓNAP
ELSŐ VASÁRNAPJÁN 9.30-KOR

A KELENFÖLDI EVANGÉLIKUS TEMPLOMBAN

Hivatali rend

Lelkészi hivatal: 1114 Budapest, Bocskai út 10.
Hétfő–péntek 9–13 óra,
Csütörtök 17–19 óra.
Lelkészek beosztása:
Gáncs Tamás: szerda, csütörtök 10–12 óra,
Blázy Árpád: kedd, péntek 10–12 óra,
Blázy Árpádné: hétfő 10–12, csütörtök 17–19 óra.

Telefonszámok

Lelkészi hivatal 1/361-2159
Gáncs Tamás igazgató lelkész 20/824-3703
Blázy Árpád parókus lelkész 20/824-2907; 1/385-0244
Blázy Árpádné másodlelkész ..... 20/391-3711 (flottás)
Gombkötő Beáta hitoktató 20/824-8072
Vincze Délia hitoktató 20/282-6220
Bence Gábor kántor, karnagy 20/824-4524
Pál Diana kántor ..... a lelkészi hivatalon keresztül
Száraz Szabolcs egyházfi 20/527-8571
Török Lajos másodegyházfi 20/464-4554
Portik Ágnes pályázati és kommunikációs referens 20/380-0852

Kelenföldi Evangélikus Hírlevél
A Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség
ingyenes lapja

1114 Budapest, Bocskai út 10., kelenfold@lutheran.hu, http://kelenfold.lutheran.hu
Fent vagyunk a Facebookon: Kelenföldi Evangélikus Gyülekezet
Szerkesztőség: Bernhardt Dóra, Blázy Árpád, Blázy Árpádné, Ecsedi Klára, Gáncs Tamás, Harmati Béláné, Ittzés-Venásch Eszter, Szabó Kinga
Szerkesztőségi ügyekben kereshető: Bernhardt Dóra (dorabe3@gmail.com)
Megjelent 1300 példányban. Egy példány előállítási költsége 100 forint. A lap készítéséhez adományokat elfogadunk, melyeket a templomi perselybe kérünk betenni.
Felelős kiadó: Szepesfalvy Ákos. Nyomdai előkészítés: Ecsedi Klára
Nyomdai kivitelezés: Vareg Hungary Kft. (www.vareg.hu). Felelős vezető: Egyed Márton